

Anna Rosa

Politechnika Koszalińska

ZNACZENIE BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Streszczenie: W artykule skoncentrowano się na zagadnieniach związanych z rolą, jaką odgrywają banki spółdzielcze w finansowaniu działalności sektora niefinansowego (w tym podmiotów gospodarczych) w Polsce. Przedstawiono rodzaje oferowanych przez banki spółdzielcze kredytów oraz wartość udzielonych kredytów od roku 2006 do września 2009 r. Z uzyskanych danych wynika, że m.in. poprzez wzrost akcji kredytowej banki te stopniowo umacniają swoją pozycję rynkową.

Słowa kluczowe: banki spółdzielcze, kredyty bankowe, sektor niefinansowy.

1. Wstęp

Ograniczony dostęp do źródeł finansowania jest problemem hamującym proces zarówno powstawania podmiotów gospodarczych, jak i ich wzrostu. Poziom prywatnych oszczędności oraz zakumulowany majątek prywatny będący w dyspozycji potencjalnego przedsiębiorcy nie są na ogół wystarczające do podjęcia działalności gospodarczej w szerszym zakresie, a naturalna dla banków, zachowawcza polityka kredytowa wobec MŚP stanowi główną barierę w pozyskiwaniu kapitału. Podstawowym problemem menedżerów odpowiedzialnych za finanse przedsiębiorstw jest poszukiwanie źródeł kapitału niezbędnego do finansowania działalności bieżącej i inwestycyjnej przedsiębiorstwa.

W literaturze przedmiotu wymienia się różne źródła pozyskania środków finansowych przez przedsiębiorstwo oraz sposoby ich wykorzystania, uwzględniając fakt, że każdy instrument finansowy ma pewne charakterystyczne cechy, które decydują o osiągnięciu przez podmiot gospodarczy potencjalnych korzyści. Główną rolę w obcym finansowaniu działalności bieżącej i rozwojowej przedsiębiorstw wiodą banki – zarówno komercyjne, jak i spółdzielcze, oferując produkty kredytowo-pozyczkowe. Choć banki spółdzielcze postrzegane są jako banki związane z kredytoowaniem i obsługą rolnictwa, to w wyniku dynamicznego rozwoju przedsiębiorczości stały się również bankami, w których usługi i produkty bankowe oferowane małym i średnim przedsiębiorstwom zaczęły mieć coraz większe znaczenie.

Celem artykułu jest ukazanie znaczenia banków spółdzielczych w finansowaniu działalności przedsiębiorstw w Polsce. Przedmiotem analizy w opracowaniu są wartość oraz struktura udzielonych kredytów dla sektora niefinansowego przez banki spółdzielcze na tle sektora bankowego w okresie 2006-09.2009. Ponadto przedstawiono strukturę oraz tempo zmian kredytów dla przedsiębiorstw w analizowanym okresie.

2. Udział banków spółdzielczych w kredytach bankowych dla sektora niefinansowego

Kredyty bankowe są najstarszym i najbardziej klasycznym przykładem finansowania działalności przedsiębiorstwa za pomocą obcego kapitału i zgodnie z ustawą Prawo bankowe mogą być udzielane tylko przez banki. Przedsiębiorstwa decydują się na taką formę finansowania najczęściej z dwóch powodów – albo w celu utrzymania bieżącej płynności finansowej, albo w celach inwestycyjnych. Dlatego też banki do finansowania działalności gospodarczej oferują przedsiębiorstwom m.in. kredyty obrotowe oraz inwestycyjne, a także gwarancje bankowe.

Podmioty gospodarcze, podobnie jak gospodarstwa domowe oraz instytucje niekomercyjne, stanowią tzw. sektor niefinansowy, który jest największym beneficjentem kredytów udzielanych przez banki w Polsce. Możliwość finansowania kredytem zależy od spełnienia przez podmiot dwóch podstawowych wymagań: posiadania zdolności kredytowej oraz przedstawienia odpowiedniego zabezpieczenia. Wielkość kredytów w mln zł udzielonych sektorowi niefinansowemu przedstawiono w tab. 1.

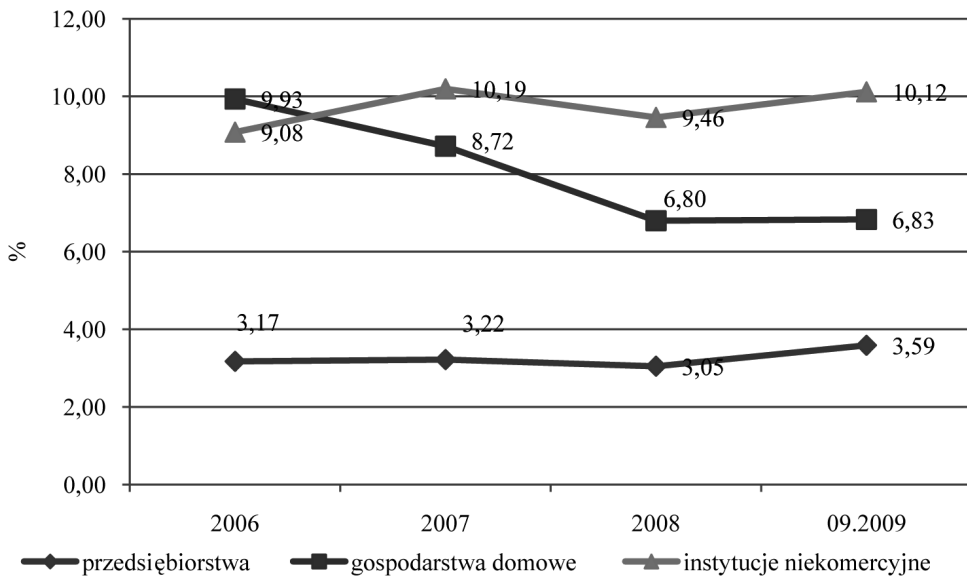
Tabela 1. Kredyty bankowe sektora niefinansowego w mln zł w okresie 2006-09.2009

Lata		Sektor niefinansowy	Przedsiębiorstwa	Gospodarstwa domowe	Instytucje niekomercyjne
2006	Sektor bankowy	322 775	138 342,7	183 422,4	1 009,9
	Banki spółdzielcze	22 699,1	4 391,8	18 215,6	91,7
2007	Sektor bankowy	427 542,8	171 713,8	254 201,8	1 627,3
	Banki spółdzielcze	27 851,4	5 527,8	22 157,7	165,9
2008	Sektor bankowy	593 577,8	222 702,3	368 636,3	2 239,2
	Banki spółdzielcze	32 063,7	6 790,7	25 061,1	211,8
09.2009	Sektor bankowy	627 498,8	220 575,7	404 499,6	2 423,5
	Banki spółdzielcze	35 792	7 918,1	27 628,80	245,2

Źródło: opracowanie na podstawie [Informacja o sytuacji... 2009; Raport o sytuacji ... 2009].

Analizując dane zawarte w tab. 1, można zaobserwować, że w badanym okresie wartość nominalna kredytów bankowych udzielonych sektorowi niefinansowemu

wzrastała. Wzrosła również nominalnie wartość kredytów udzielonych przez banki spółdzielcze – z 22 699,1 mln zł na koniec 2006 r. do 35 792 mln zł na koniec września 2009 r. (wzrost o 13 092,9 mln zł). Jednak, mimo że nominalnie wzrosła wartość udzielonych kredytów, udział banków spółdzielczych w kredytach w sektorze bankowym spadł z 7,03% (na koniec roku 2006) do 5,7% na koniec września 2009 r. Z danych wynika również, że wśród podmiotów w sektorze niefinansowym największa wartość kredytów była udzielana gospodarstwom domowym, następnie w kolejności przedsiębiorstwom i instytucjom niekomercyjnym.

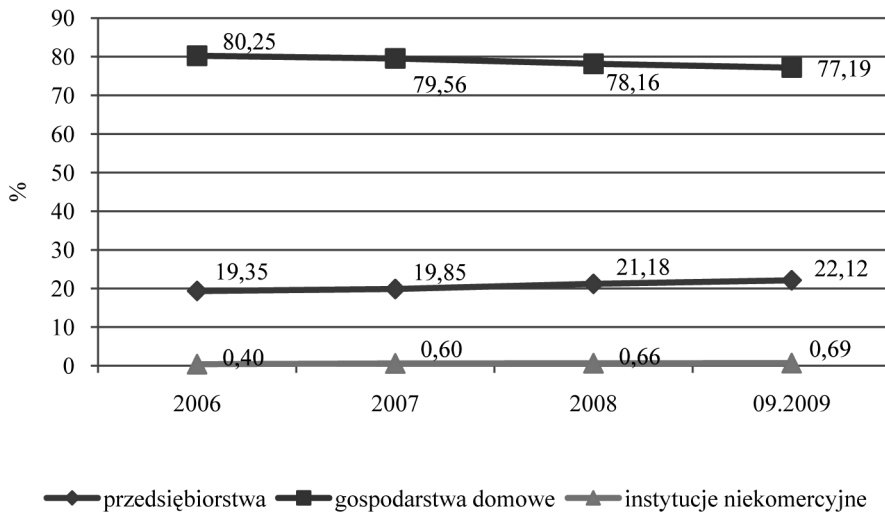
Rys. 1. Udział kredytów udzielanych przez banki spółdzielcze podmiotom sektora niefinansowego w sektorze bankowym w okresie 2006-09.2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tab. 1.

Choć w okresie 2006-09.2009 dominowały kredyty dla gospodarstw domowych, to udział kredytów dla przedsiębiorstw udzielonych przez banki spółdzielcze w kredytach dla przedsiębiorstw w sektorze bankowym ogółem w badanym okresie wzrósł z 3,17 do 3,59%. Potwierdza to fakt, że banki spółdzielcze odgrywają coraz większą rolę w finansowaniu przedsiębiorstw w Polsce. Jednocześnie udział kredytów udzielanych instytucjom niekomercyjnym utrzymywał się na podobnym poziomie ok. 10%. Zmalał natomiast udział kredytów dla gospodarstw domowych o 3,1% (z 9,93 do 6,82%). W strukturze kredytów udzielanych przez banki spółdzielcze udział ten w badanym okresie również maleje (rys. 2).

W strukturze kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu dominują kredyty dla gospodarstw domowych, jednakże można zaobserwować pozytywną

tendencję wzrostową dotyczącą udziału kredytów dla podmiotów gospodarczych w kredytach udzielonych przez banki spółdzielcze ogółem w okresie 2006-09.2009. Widoczny jest malejący udział kredytów dla gospodarstw domowych, kredyty dla instytucji niekomercyjnych również stanowią stosunkowo niewielki udział, bo ok. 0,7%.

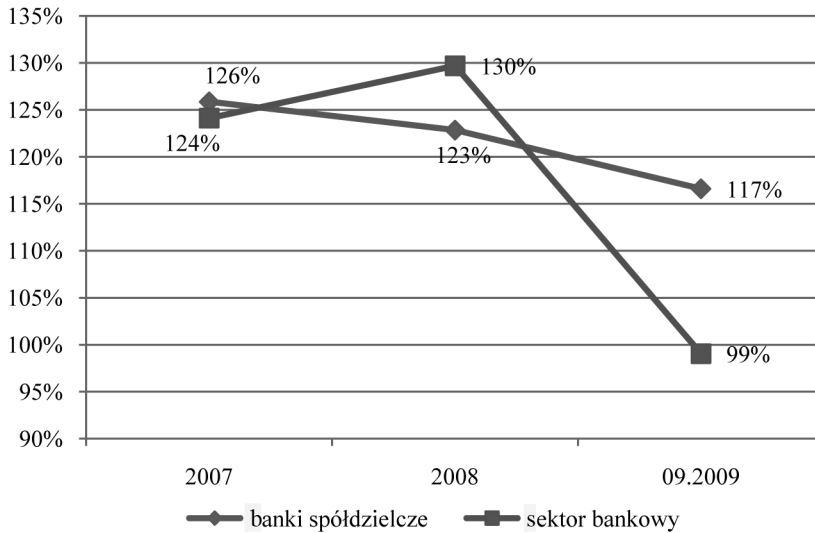

Rys. 2. Udział kredytów dla podmiotów sektora niefinansowego w kredytach ogółem banków spółdzielczych w okresie 2006-09.2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tab. 1.

Z danych przedstawionych na rys. 2 wynika, że kredyty dla przedsiębiorstw na przełomie czterech analizowanych lat stanowiły prawie 1/4 kredytów udzielanych przez banki spółdzielcze sektorowi niefinansowemu i ich udział wzrósł z 19,35 do 22,12% na koniec września 2009 r. Jednakże od 2006 r. mamy do czynienia z malejącą dynamiką akcji kredytowej dla przedsiębiorstw, co przedstawiono na rys. 3.

Biorąc pod uwagę tempo zmian kredytów dla podmiotów gospodarczych, począwszy od 2007 r. można zaobserwować malejącą dynamikę akcji kredytowej dla przedsiębiorstw, przy czym w ciągu trzech lata odnotowano spadek w wysokości 9%. Osłabienie tego tempa jest również zauważalne w całym sektorze bankowym. Wśród powodów tego stanu rzeczy wymienia się najczęściej: z jednej strony, ograniczenie popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw (wynikające m.in. z wykorzystywania przez nie alternatywnych źródeł finansowania w stosunku do kredytu), a z drugiej strony, powiększający się koszt kredytów i większe wymogi co do stosowania form ich zabezpieczeń, a więc zaostrzenie polityki kredytowej przez banki.

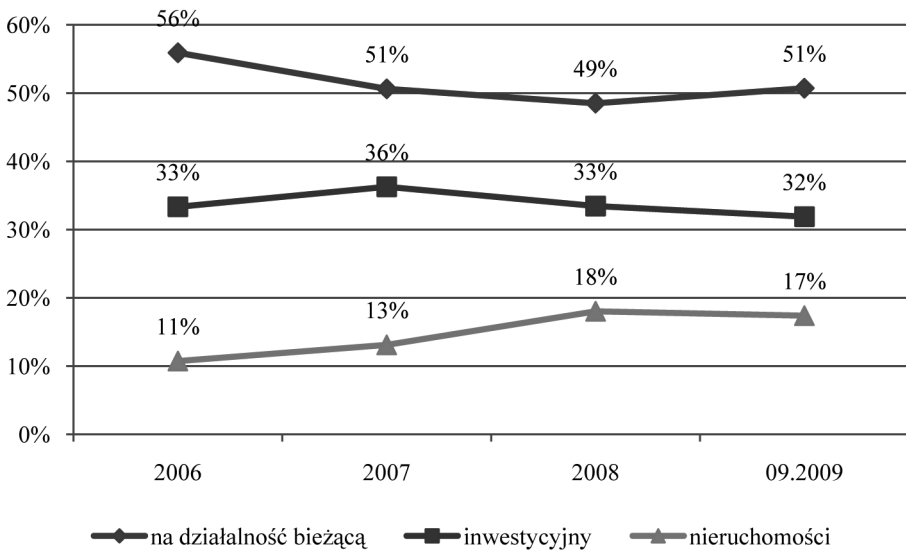
Rys. 3. Tempo zmian kredytów dla przedsiębiorstw udzielanych przez banki spółdzielcze na tle sektora bankowego w okresie 2007-09.2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w tab. 1.

Tabela 2. Wartość udzielonych kredytów przedsiębiorstwom w mln zł

Lata		Na działalność bieżącą	Inwestycyjny	Nieruchomości
2006	Sektor bankowy	74 361,7	42 718,4	21 262,6
	Banki spółdzielcze	2 455,5	1 464,4	471,9
2007	Sektor bankowy	90 581,1	46 808,8	3 4324
	Banki spółdzielcze	2 797,4	2 005,1	725,2
2008	Sektor bankowy	111 933,8	64 291,8	46 476,7
	Banki spółdzielcze	3 294,1	2 271,7	1 225
09.2009	Sektor bankowy	106 417,4	65 063,8	49 094,5
	Banki spółdzielcze	4 015,2	2 525,5	1 377,40

Źródło: opracowanie na podstawie [Informacja o sytuacji... 2009; Raport o sytuacji ... 2009].

Rys. 4. Struktura kredytów udzielanych przez banki spółdzielcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tab. 2.

Biorąc pod uwagę rodzaje kredytów udzielanych przedsiębiorstwom w okresie 2006-09.2009, można zauważyć wzrost wartości kredytów dla przedsiębiorstw na działalność zarówno bieżącą, jak i inwestycyjną. Do roku 2008 w kredytach udzielonych przez banki ogółem większy udział miały kredyty na działalność bieżącą, jednakże w roku 2009 nastąpił spadek tych kredytów przy jednoczesnym wzroście kredytów inwestycyjnych oraz nieruchomości. W strukturze kredytów udzielanych przez banki spółdzielcze dominują kredyty krótkoterminowe. Choć wzrosły one nominalnie, to jednak ich udział w kredytach ogółem udzielonych przez banki spółdzielcze podmiotom gospodarczym nieznacznie spadł w analizowanym okresie.

3. Podsumowanie

Od kilku lat zauważalny jest stały wzrost roli i znaczenia sektora banków spółdzielczych w Polsce, które systematycznie pozyskują nowych klientów zarówno wśród gospodarstw rolniczych, jak i wśród małych i średnich przedsiębiorstw. Potencjał sektora bankowości spółdzielczej potwierdziły dane za okres 2006-09.2009, wskazując na zwiększenie skali działania tych instytucji finansowych. Ponadto banki te, m.in. poprzez wzrost akcji kredytowej, stopniowo umacniają swoją pozycję rynkową, zwłaszcza na rynkach lokalnych, gdzie często placówka banku spółdzielczego jest jedyną placówką bankową.

W strukturze udzielanych przez nie kredytów dominują kredyty dla gospodarstw domowych, następnie dla przedsiębiorstw, natomiast udział kredytów dla instytucji niekomercyjnych, choć ich wartość wzrasta, jest jednak niezbyt wysoki i nie przekracza 1%. Obserwowane w sektorze banków spółdzielczych niekorzystne zjawisko zmniejszenia się tempa wzrostu akcji kredytowej można uważać za przejściowe, spowodowane, z jednej strony, zaostrzeniem polityki kredytowej banków, a z drugiej – chwilowym ograniczeniem popytu na kredyt bankowy.

Literatura

Informacja o sytuacji banków w okresie styczeń–wrzesień 2009, Urząd KNF, Warszawa 2009.
Raport o sytuacji banków w 2008 roku, Urząd KNF, Warszawa 2009.

THE ROLE OF CO-OPERATIVE BANKS IN FINANCING OF ENTERPRISES IN POLAND

Summary: Cooperative banks belong to the oldest forms of the collective action in Poland playing an essential role in local development. The work focuses on the issues concerning the role of co-operative banks in Poland in financing micro-, small- and medium-sized enterprises. The author presents the structure of credits between 2006 and 2009.